

Vuoden 2025 talousarvio ja toiminnalliset tavoitteet, taloussuunnitelma vuosille 2025-2025 sekä investointiohjelma 2025-2029

Kaupunginhallitus 18.11.2024
3238/02.02.00.01/2024

Valmistelija

vs. talousjohtaja Maria Kulmala, maria.kulmala@salo.fi, 02 778 4017

Kuntalain 110 § mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt joulukuussa 2022 Salon kaupunkistrategian 2030 "Avaimet kaikkiin oviin". Vuoden 2025 talousarvio ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmavuosien strategiset linjaukset perustuvat valtuuston hyväksymään uuteen kaupunkistrategiaan.

Salon kaupunkistrategia asettaa suuntaviivat vuoteen 2030. Strategiassa on kolme asetettua päämäärää: Elinvoimainen Salo, Hyvinvoiva Salo ja kestävä talouden Salo.

Elinvoimainen Salo on Suomen yritysystävällisin kaupunki, joka houkuttelee niin uusia asukkaita kuin yrityksiäkin. Lujittava elinvoima kumpuaa osaavista tekijöistä, monipuolisesta yrityskentästä, todellisesta yhteistyöstä, viihtyisästä keskustasta ja vireistä kylistä.

Hyvinvoiva Salo tarjoaa mahdollisuudet hyvään elämään, jatkuvaan oppimiseen, mielekkääseen vapaa-aikaan sekä sujuvaan ja turvalliseen arkeen. Hyvinvoiva Salo pitää huolta henkilöstöstään ja edistää asukkaidensa hyvinvointia yhdessä aktiivisten asukkaiden, yhdistysten ja muiden yhteisöjen kanssa.

Kestävä talouden Salossa verotulopohjaa vahvistavat menestyvät yritykset sekä muuttovoitto. Talouden tasapainoa edistävät kustannustehokkaat, vaikuttavat ja ennaltaehkäisevät palvelut. Salo toimii ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästi.

Talousarvion yhteydessä hyväksytään myös merkittävien ja strategisten konserniyhteisöjen tavoitteet, jotka on laadittu siten, että ne tukevat kaupunginvaltuuston asettamia strategisia tavoitteita.

Vuoden 2025 talousarvion valmistelua on tehty jälleen suuren muutoksen edessä, kun vuoden 2025 alusta alkaen kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivärahaa. Jatkossa työllisyyskehityksellä on entistä suurempi vaikutus kuntatalouteen ja siksi kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Vuoden 2023 alusta tapahtuneen sote-uudistuksen tarkoituksena oli helpottaa kuntien taloudellista tilannetta sosiaali- ja terveydenhuollon menojen siirryttyä hyvinvointialueiden vastuulle, mutta

valtiovarainministeriön kuntatalouden painelaskelmassa luvut näyttävät varsin synkiltä. Kuntien tulojen ja menojen välillä on epätasapaino, joka syvenee muun muassa nopeasti kasvavien kustannusten, investointipaineiden sekä sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja takaisinperinnän seurauksena. Lisäksi kunta-alaa haastaa työvoiman saatavuusongelmat.

Vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan kaupungin taseen ylijäämä on 44,5 miljoonaa euroa. Talousarvioesitys vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2026-2027 on esityslistan liitteenä.

Talousarvion toimintamenot ovat yhteensä 213 miljoonaa euroa ja toimintatuotot 78,5 miljoonaa euroa. Toimintakate on siten -134,4 miljoonaa euroa, kun se vuoden 2024 muutetussa talousarviossa on -123,9 miljoonaa euroa.

Vuoden 2024 muutettuun talousarvioon verrattuna toimintakulujen nousu on 13,0 miljoonaa euroa, josta ulkoisten menojen osuus on 12,0 miljoonaa euroa. Henkilöstömenot ovat yhteensä 101,7 miljoonaa euroa eli 48 % kaikista toimintamenoista. Talousarvioesityksessä on varauduttu 2,5 % palkankorotuksiin. Henkilöstömenot nousevat 4,4 prosenttia eli 4,3 miljoonaa euroa vuoden 2024 muutettuun talousarvioon verrattuna. Palvelujen ostoihin on varattu 63 miljoonaa euroa eli 30 prosenttia kokonaismenoista. Palvelujen ostot nousevat vuoden 2024 muutettuun talousarvioon verrattuna 5,3 miljoonaa euroa eli 9,2 prosenttia.

Kunnallisvero on arvioitu kaupunginvaltuuston päättämän veroprosentin 8,1 pohjalta. Verotuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2025 yhteensä 116,5 miljoonaa euroa. Verotuloista kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan 89,3 miljoonaa euroa, yhteisöveron 9,8 miljoonaa euroa sekä kiinteistöveron 17,5 miljoonaa euroa.

Valtionosuuksien arvioidaan olevan vuonna 2025 yhteensä 30,6 miljoonaa euroa, missä on kasvua kuluvan vuoden muutettuun talousarvioon verrattuna 5,1 miljoonaa euroa.

Alhaisesta lainmäärästä johtuen rahoituskuluihin on arvioitu hieman laskua verrattuna kuluvaan vuoteen. Vuosikate muodostuu positiiviseksi 12,6 miljoonaa euroa. Poistot on arvioitu 16,4 miljoonan euron tasolle. Talousarvio on noin -3,2 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Lautakunnat ovat esittäneet henkilöstösuunnitelmaan 28 uutta vakinaista tehtävää. Kaupunginjohtajan talousarvioesityksessä vuodelle 2025 uusia vakinaisia tehtäviä on 17, joista täysin uusia 1 kpl. Aiempien vuosien mukaisesti edellisen talousarviovuoden aikana vapautuneita tehtäviä tarkastellaan, minkä vuoksi henkilöstösuunnitelmassa esitetään perustettavaksi tehtäviä samalla, kun niitä esitetään lakkautettavaksi. Kaikki uudet vakinaiset tehtävät eivät ole täysin uusia, vaan joidenkin tehtävien taustalla saattaa olla aiempi sijaisuus, määräaikaisuus tai toisen tehtävän lakkautus.

Salon bruttoinvestoinnit vuonna 2025 ovat yhteensä 25,8 miljoonaa euroa, kun ne vuoden 2024 muutetussa talousarviossa ovat 22,9 miljoonaa euroa. Talousarvioehdotuksen perusteella lainamäärä olisi arvion mukaan 71,6 miljoonaa euroa eli 1.408 euroa/asukas. Arvio on laskettu siten, että siihen on otettu huomioon ennustettu velkamäärä vuoden 2024 lopussa lisättyinä lainojen muutoksilla vuodelle 2025.

Yhteistoimintaelin on käsitellyt vuoden 2025 talousarvioesityksen 7.11.2024 ja merkinnyt sen tiedoksi. Henkilöstöjaosto on hyväksynyt kokouksessaan 25.10.2024 § 81 henkilöstösuunnitelman 2025 tehtäväkohtaiset palkat.

Talousarvion 2025 valmistelun yhteydessä palvelualueiden edellytettiin päivittävän oman toimintansa riskienhallintasuunnitelman. Palvelualueiden laatimat riskienhallintasuunnitelmat on käsitelty talousarvion yhteydessä lautakunnissa. Riskienhallintatyöryhmä on koostanut palvelualueiden laatimista riskienhallintasuunnitelmista kokonaiskuvan kaupunkitasoisista riskeistä. Kooste riskienhallintasuunnitelmista on esityslistan oheismateriaalina.

Oppimisympäristöselvitys

Kaupunginvaltuuston 24.2.2020 § 13 hyväksymässä oppimisympäristöselvityksessä linjattiin koulujen oppilasmääristä. Kaupunginhallituksen yksimieliseksi päätökseksi tuli, että jos oppilaiden lukumäärä alittaa kolme kertaa viiden vuoden aikana 42, niin kolmannen alituskerran jälkeen otetaan kantaa koulun jatkamisen tarkoituksenmukaisuuteen.

Ensimmäinen tarkastelukohta oli 20.9.2020. Tilastointipäivänä 20.9.2024 ilmenee, että muutamassa perusopetuksen koulussa täyttyy em. linjaus. Jatkossa nähdään tarkoituksenmukaisena selvittää linjausta, jossa esi- ja alkuopetus järjestettäisiin kylällä lähipalveluna oppilasmäärien laskiessa alle 42 oppilasta. Lähipalveluilla tarkoitetaan erillisen opetusyksikön perustamista, jossa opiskelevat esiopetuksen ja 1.-2. -luokkien oppilaat. Esiopetuksen oppilailla tulisi olla samassa yksikössä mahdollisuus täydentävään varhaiskasvatukseen. Ensimmäisen kerran tällainen tarkastelu valmistellaan päätöksentekoon vuoden 2026 talousarviovalmistelun yhteydessä.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto hyväksyy vuoden 2025 talousarvion ja toiminnalliset tavoitteet, taloussuunnitelman vuosille 2025-2027 sekä investointiohjelman 2025-2029.

Lisäksi kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi ja esittää edelleen kaupunginvaltuustolle tiedoksi, että selvitetään oppimisympäristöselvityksen linjausta, jossa esi- ja alkuopetus järjestettäisiin kylällä lähipalveluna oppilasmäärien laskiessa alle 42 oppilaan, esittelytekstissä ilmenevin perusteluin.

Päätös

Tiedoksianto

Toimistopalvelut
Talouspalvelut